

Un papa sense país

Martin Mosebach

La gent ja es deu haver adonat que la reacció oficial de l'Església catòlica alemanya davant de l'espectacular elecció d'un papa alemany ha estat, per dir-ho suaument, discreta. El catolicisme alemany pertany als rics i a les classes mitjanes. Gaudeix d'uns privilegis significatius, i té por d'eixir de les fronteres que l'estat i la societat delimiten. Els bisbes alemanys, i els membres laics més importants, van sempre molt amb compte de no perdre un espai en el si d'aquest consens democràtic, la posició que ocupen enmig d'una societat liberal il·lustrada.

És com si hagueren oblidat com n'és, d'antiga, l'Església, a quants sistemes socials ha sobreviscut, quantes ruptures ha aguantat, i el fet que ha passat segles sense estar "al dia" (especialment en aquesta societat urbana, il·lustrada, multicultural, atomitzada i individualista, que a poc a poc penetra i transforma).

El papa Benet XVI està convençut que les institucions democràtiques tenen tan poc dret a interferir en l'estructura de l'Església com tots els emperadors i reis que ho van intentar, en els segles passats. Aquesta posició, que l'ha fet molt impopular entre els capellans alemanys, intimidats per la cultura contemporània, ha fascinat, alhora, els intel·lectuals de fora de l'Església, que no demostren cap tipus de retòrica de la reconciliació. Veuen, en Benet, l'autèntic representant d'una religió que no saben si han de considerar encara perillosa o, potser, com a l'únic que contraresta una societat laica.

Com a alemany, sempre m'ha sobtat com n'és, d'antigermànic, el papa. Mirem-li la cara tan peculiar que té, amb aquests ulls grans, com de xiquet, amagats dins les fosses ombroses, i les guspises que sembla que irradien, fins i tot quan l'absorbeix la contemplació. Una cara així no és gaire freqüent a la seua terra natal de Baviera. El gran novel·lista Heimito von Doderer va dir una vegada que Baviera es pot dividir en un petit grup de carnisers i un gran grup de gent amb cara de carnisers. Contràriament al caràcter de la majoria dels meus compatriotes, el papa és infatigablement cortès i, enmig del debat, encara sembla més amable, malgrat que no recularia ni un centímetre en les seues conviccions morals. Els enemics el titllen de fred, perquè no fingeix cordialitat. I és cert: el tarannà del nou papa no té res a veure amb l'efusivitat d'un Dale Carnegie, que tant admiraven els alemanys.

Però parla un alemany preciós, i això està bé per a un alemany en una posició destacada, socialment, per tal com aquesta llengua, fins i tot els nadius, la parlen amb incorreccions. Malgrat que és filòsof i teòleg, ha creat un estil clar i senzill, que no per això simplifica els temes a què es refereix en cada moment. És una virtut que es correspon amb un bon pastor d'ànimes, no?

El nom de Benet indica clarament el programa del nou pontífex. Com a cardenal, el papa va lluitar contra la tendència que considerava el Concili Vaticà II una mena de "supercon-

cili", com si la història de l'Església començara el 1962. "Benet" se submergeix en les profunditats d'aquesta història, fins al primer segle de la cristiandat, quan les esglésies llatina i grega encara estaven unides. La magnífica litúrgia llatina i el cant coral gregorià tenen uns lligams especials amb l'orde benedictina. En la coronació, el nou papa va recuperar el pal·li de llana que empraven els pontífexs del primer mil·lenni. Van cantar en llatí i grec, com feien abans en totes les misses papals. Veu, en l'antiga litúrgia, un senyal inequívoc de la unitat entre Orient i Occident.

La rigidesa en qüestions de doctrina, en part, és una resposta al que percep com una pèrdua de claredat, tant en el dogma com en la litúrgia, que va seguir el Concili Vaticà II. Però l'objectiu principal que es planteja en restaurar aquella li-

túrgia és la reconciliació amb l'Església bizantina. Ja ho deia com a cardenal Joseph Ratzinger: reconciliant-se amb Roma, que l'Església ortodoxa no caldria que donara més importància al papa que la que li atorgava abans del cisma.

Qualsevol pontífex que vulga realment construir ponts, primer ha d'estabilitzar la seua nau. Mentre Joan Pau II centrava els seus ensenyaments a la humanitat en la dignitat atorgada per Déu als homes, el papa Benet potser posarà més atenció en la natura de Jesús. La teologia occidental ha estat influïda per un arianisme creixent (la idea segons la qual Jesús no tenia la mateixa substància que Déu). El papa Benet seria fidel amb el seu caràcter si posara tots els esforços a reprendre aquell concepte d'encarnació divina en un nou llenguatge, comprensible per als teòlegs d'avui, per als professors i per als intel·lectuals.

Venint d'un home que està fermament convençut que no hi ha contradiccions entre la fe i la racionalitat, aquest precepte sonaria com si mai no haguera estat posat en dubte.

Martin Mosebach és novel·lista i assagista
© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa